

“Το μυστικό” της πλάνης κατά τον Όσιο Σωφρόνιο του Έσσεξ

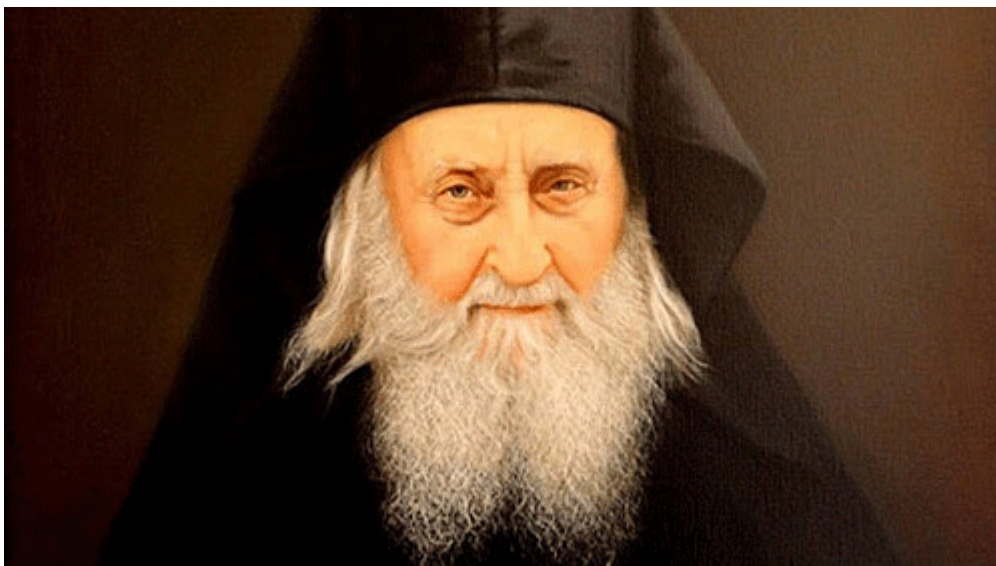
[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Σωφρόνιος Αγιορείτης-Έσσεξ \(Σαχάρωφ\)](#)

τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Μαΐδωνη
Προέδρου τοῦ Πν. Συμβ. τῆς Π.Ε.Γ.

Ὁ Όσιος Σωφρόνιος θεωρεῖ τὴν πλάνη ὡς κάτι τό «μυστικό»¹ .

Ὁ ἴδιος λέει, ὅτι ὅταν βρισκόταν στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἁγίου Σεργίου στό Παρίσι γνώρισε τὴν ἔννοια τῆς πλάνης, σάν ἓνα ὄρο πού «εἶχε κάποια μυστική σημασία».

«Αυτό τό “ξεκαθάρισμα” τῆς μυστικῆς σημασίας τῆς πλάνης, ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, «ὑπῆρξε μιά πολύ σημαντική στιγμή τῆς ζωῆς μου στό Παρίσι· καί ὄχι μόνο γιά μένα, ἀλλά καί γιά ἄλλους». Στή συνέχεια θά μεταφέρουμε τίς σκέψεις τοῦ Ὁσίου πάνω στό θέμα αὐτό.

α΄. Τί εἶναι ἡ πλάνη

«Ὁ ὅρος “πλάνη” σημαίνει ἐκεῖνο πού δέν προέρχεται ἀπό τόν Μόνο Ἀληθινό Θεό, ἀλλά ξαφνικά μᾶς φαίνεται μεγάλο καί ἅγιο, καί ἐμεῖς ἀνοίγουμε τήν καρδιά μας στό λάθος αὐτό. Ὄταν οἱ Ἅγιοι Πατέρες ὁμιλοῦν γιά πλάνη, ἔχουν ἐπίσης ὑπ’ ὄψιν τους καί τή δική τους πείρα.

Κατάλαβα τόν ὅρο “πλάνη” ὡς ἐξῆς: Ὄταν κάποιο πνευματικό φαινόμενο μέ προσελκύει καί ἐγώ ἀνοίγω τήν καρδιά μου σέ αὐτό, ἀργότερα μπορεῖ νά εἶμαι σέ θέση νά διακρίνω ἄν ἔσφαλα ἢ ὄχι, καί μέ τή μετάνοια νά ἐπιστρέψω στήν ἀλήθεια».

β΄. Ὅλοι ἐπιρρεπεῖς στήν πλάνη

Μᾶς κάνει ἐντύπωση ὅτι ὁ Ὁσιος θεωρεῖ ὅλους ἐπιρρεπεῖς στήν πλάνη. Καί αὐτό, λέει, «εἶναι ἡ τραγική συνέπεια τοῦ σφάλματος τοῦ Ἀδάμ γιά ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος». Ὑπάρχουν μικρά ἁμαρτήματα, συνεχίζει, «σχεδόν δυσδιάκριτα, πού μόλις διαφαίνονται στή γήινη ὑπαρξή μας. Μπορεῖ ὅμως κάποτε νά εἶναι πολύ τραγικά καί σοβαρά. Δέν μποροῦμε ὅμως νά ἀποφύγουμε τήν πλάνη. Δέν λέω γιά ὅλη τή ζωή μας, ἀλλά γιά ἐπιμέρους περιπτώσεις της.

Ὁ καθηγητής μου στόν Ἅγιο Σέργιο Μητροπολίτης Ἀντώνιος Χραποβίσκου ἔλεγε, ὅτι ἀκόμη καί στόν Ἄθω μερικοί γέροντες βρίσκονται σέ πλάνη. Καί σήμερα ἡ πλάνη εἶναι παντοῦ δυνατή. Καί στό Ἅγιον Ὄρος καί στήν Ἑλλάδα καί στή Γαλλία καί σέ μᾶς στό Tolleshunt Knights. Πολλοί ἄνθρωποι φοβοῦνται μήπως πέσουν σέ πλάνη καί ὁ φόβος αὐτός ἀποτελεῖ γιά πολλούς ἀφορμή νά ἀποκλίνουν ἀπό τήν ὀρθή σκέψη. Πολλοί δέν ἀνησυχοῦν καί δέν θεωροῦν σέ πλάνη, ὅταν κάποιος μεθάει καί κάνει τρέλες, διότι αὐτό δέν σημαίνει ὅτι βρίσκεται σέ πλάνη. Ἀντίθετα κάποιοι ἐκκοσμηκευμένοι χριστιανοί, ὅταν ἀκούσουν γιά τό ἄκτιστο φῶς, τότε αὐτομάτως ἀπαντοῦν: “Ἄχ, αὐτό εἶναι πλάνη!”».

γ΄. Αἰτίες τῆς πλάνης

Ἡ ἁμαρτία

«Κάθε φορά πού διαπράττουμε ἁμαρτία ἢ ὑποκύπτουμε σέ ἁμαρτία ὁποιοδήποτε εἶδους καί σέ ὁποιοδήποτε ἐπίπεδο –νοερό, καρδιακό, σωματικό– γινόμαστε

θύματα πλάνης. Τελοῦμε τήν ἁμαρτία, γιατί αὐτή μᾶς ἐλκύει. Στό ἀπολυτίκιο τῶν Μαρτύρων ὑπάρχει ἡ ἔκφραση «ἀστήρ ἀπλανής». Ὁ ὄρος αὐτός ὑπῆρξε γιά μένα ἀξιοσημείωτος. Στήν κατάσταση, κατά τήν ὁποία οἱ Μάρτυρες παραδίδουν ὄλο τό εἶναι τους στόν Θεό, γίνονται «ἀστέρες ἀπλανεῖς», δηλαδή κύκλος ἀληθείας, μέσα στόν ὁποῖο δέν ὑπάρχουν ἴχνη ἀδικίας.

Κάθε φορά πού πέφτουμε στήν ἁμαρτία, μᾶς προσελκύει κάποιο στοιχεῖο ἀπό αὐτήν καί τήν διαπράτουμε μέ τή σκέψη, τίς κινήσεις τῆς καρδιάς μας καί τίς πράξεις μας. Γι' αὐτό ὀφείλουμε νά εἴμαστε προσεκτικοί κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας καί ὅλης τῆς νύχτας, ὥστε νά μή διαπράξουμε ἁμαρτία».

Ἡ ἀφηρημένη θεολογία

Ὁ Ὅσιος προβάλλει τήν ἀγιότητα ὡς τρόπο γνώσης τοῦ Θεοῦ καί ἐλέγχει τόν διανοητικό τρόπο τῆς Θεολογίας, πού τόν θεωρεῖ αἰτία τῆς σύγχρονης πλάνης. Καταγγέλει μάλιστα τόν τρόπο θεολογίας τῶν συγχρόνων θεολογικῶν σχολῶν καί τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν. «Μπορεῖ νά συμβεῖ νά γίνουμε θύματα μιᾶς πνευματικῆς πλάνης, πού συνίσταται στό νά δίνουμε σημασία περισσότερο σέ αὐτό πού προσφέρει ἡ ἐπιστήμη τῶν θεολογικῶν σχολῶν παρά στήν ἀγιότητα τοῦ βίου² .

Ἡ διανοητική φιλοσοφία παρουσιάζεται σέ αὐτούς ὡς φῶς, ἀλλά ὁ Χριστός εἶπε: «σκόπει οὖν μή τό φῶς τό ἐν σοί σκότος ἐστίν». Εἶναι παράξενο πῶς εἶναι δυνατόν στήν πνευματική ζωή νά παρατηρεῖται ἕνα τέτοιο φαινόμενο: στήν παρουσία τοῦ Φωτός νά λένε: «Εἶναι μαῦρο, εἶναι σκοτάδι», καί μπροστά σέ αὐτό πού εἶναι μαῦρο νά λένε: «Νά, εἶναι φῶς»! Αὐτό τό εἶδος τῆς πλάνης εἶναι πολύ διαδεδομένο στή ζωή τῆς ἀνθρωπότητας³ .

«Μερικοί ἐλκύονται μέ τόν νοῦ τους πρός τήν ἀφηρημένη θεολογία. Ἐκεῖ ὅμως εἶναι πολύ πιθανά τά λάθη. Ὡς ἐκ τούτου, ὅλη ἡ προσοχή μας πρέπει νά εἶναι στραμμένη μόνο σέ ἕνα πράγμα, νά μή λυπήσουμε τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέ ὁποιαδήποτε κακή σκέψη ἢ κίνηση τῆς καρδιάς».

Ὁ μοναχός, λέει ὁ Ὅσιος, «στήν ἀρχή δέν ἀσχολεῖται μέ τίποτε ἄλλο, παρά μόνο πῶς νά διέλθει χωρίς ἁμαρτία ὅλη τήν ἡμέρα. Καί τότε ἔρχεται τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καί ἀποκαλύπτει σέ μᾶς τά μυστήρια τοῦ θείου Εἶναι, πράγμα πού δέν κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος στίς ὁδοῦς τῆς ἀφηρημένης θεολογίας. Ὅταν ὁμιλῶ γιά τήν ὑπεροχή αὐτή τῆς μοναχικῆς σχολῆς, δέν σημαίνει καθόλου ὅτι ἡ στάση μου πρός τή θεολογική ἐπιστήμη εἶναι ἐντελῶς ἀρνητική. Ὅχι, δέν λέω αὐτό. Καί στίς ἱστορικές συνθήκες τῆς πτώσεώς μας εἶναι πράγμα ἀναγκαῖο. Λυποῦμαι μόνο γιά πολλούς ἀπό αὐτούς πού ἐκδαπανοῦν τεράστια ἐνέργεια γιά τήν ἐκμάθηση τῆς θεολογικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, καί τῶν ὁποίων ἡ διανοητική γνώση παρουσιάζεται κατά κάποιον τρόπο ὡς ἤδη πραγματοποιημένη τελειότητα. Μέ τήν

άφηρημένη θεολογία είναι αδύνατον να επιτύχει κανείς την τελειότητα.

Στην πορεία της ιστορίας ή έξουσία μέσα στην Έκκλησία δεν δόθηκε σε Άγιους αλλά σε πολυμαθείς, και σε αυτό έγκειται ή τραγωδία του κόσμου και της Έκκλησίας».

«Οι σύγχρονοι χριστιανοί έπειδή στεροϋνται τή βιωματική κατήχηση από την οίκογένεια, τό μάθημα τών Θρησκευτικών τό μελετοϋν διανοητικά, σάν τή χημεία, τή φυσική, τή γεωγραφία, τή γλώσσα κ.λπ. Αυτό όμως προκαλεί φοβερή ζημιά, γιατί συνηθίζουν να ζοϋν τόν Θεο μέ τή λογική. Τό αντίλαμβάνονται ως άφηρημένες έννοιες περί Θεοϋ, «πέριξ και περίπου», δηλαδή.

Ή παραπλάνηση αυτή συνίσταται τώρα στό ότι οι άνθρωποι δεν είναι προετοιμασμένοι από τά νεανικά τους χρόνια - θά έλεγα «έκ κοιλίας μητρός αυτών»-, για να ζήσουν τόν Θεο. Δεν γνωρίζουν την πνοή του Άγιου Πνεύματος και δεν έχουν την έμπειρία της έν Θεω ζωής.»⁴ .

δ'. Αντιμετώπιση της πλάνης

Πώς όμως να είμαστε βέβαιοι ότι όλα όσα υπερβαίνουν τό μέτρο της κατανοήσεώς μας έμεις τά άφομοιώνουμε ως άλήθεια; Ποιό είναι τό κριτήριο εκείνο πού μπορούμε να επιλέξουμε, προκειμένου να προσδιορίσουμε αν βρισκόμαστε σε πλάνη ή στην άληθινή όδό; Ο Όσιος, άφοϋ μάς θέτει την έννοια και τά αίτια της πλάνης, μάς δίνει και τόν τρόπο ανάιρεσης της από μέσα μας. Αναφέρει από προσωπική του έμπειρία πως αντιμετώπισε την πλάνη, καθώς υπήρξαν και στόν Άθω επίσης φόβοι μήπως πέσει σε πλάνη.

Νά δεχθεϊ την διδασκαλία τών θεωμένων Πατέρων

Λέει ο ίδιος: «μόλις κατέφθασα στόν Άθω, φίλησα τή γή και είπα: Όλα όσα θά μέ διδάσκουν οι πατέρες, θά τά δέχομαι. Άφήνω τόν νοϋ μου να δέχεται και να μην κρίνει καθόλου. Ζώντας στόν Άθω αισθάνθηκα τόν έαυτό μου κάτω από την προστασία τών προσευχών τών πατέρων, της Θεομήτορος και όλων τών Αγίων. Έτσι μπορούσα ήσυχα να σκεφθω πως να έννοήσω τόν όρο “πλάνη”».

Νά προσευχηθεϊ

Ή διεξοδος είναι ή προσευχή αυτή: «Στερέωσε τόν νοϋ μου στην άληθινή όδό», ή όπως λέει ο Ψαλμός: «Τό Πνεϋμά σου τό άγαθόν οδηγήσει με έν γή εύθεία. Γνώρισόν μοι, Κύριε, όδόν, έν η πορεύσομαι, ότι πρός σε ήρα την ψυχήν μου» ⁵ .

Σέ μιά προσευχή πρός τόν φύλακα ἄγγελο λέμε: «Ἄγγελε τοῦ Θεοῦ, ἅγιε φύλακά μου, διατήρησε τή ζωή μου στόν φόβο τοῦ Χριστοῦ Θεοῦ, στερέωσε τόν νοῦ μου στήν ἀληθινή ὁδό».

Νά ἀγωνισθεῖ κατά τῆς ἀμαρτίας

«Ἐκεῖνο πού πρέπει νά ἀποτελεῖ γιά μᾶς ἐμπόδιο γιά τήν πτώση καί τήν ἐκτροπή σέ ὁδό ξένη πρός τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὅλη ἡ προσοχή μας νά συγκεντρώνεται στό πῶς θά ἀποφύγουμε κάθε εἶδους ἀμαρτία κάθε φορά πού ἐπικοινωνοῦμε μέ τούς ἀδελφούς, καί προπαντός νά μή θλίψουμε κανέναν. Ὅταν ὁ Θεός συνεργεῖ μαζί μας στά «παθήματα» μας, γιά νά διέλθουμε τήν ἡμέρα χωρίς ἀμαρτία, τότε ἔρχεται ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέ τήν ἀναμάρτητη ζωή δημιουργοῦμε μέσα μας ἐλεύθερο χῶρο, ὥστε νά ἔρθει τό Ἅγιο Πνεῦμα μέ τή χάρη Του. Καί ὅταν ἔρθει, τότε ἔχουμε ζῶσα ἀντίληψη ἐκείνου, γιά τό ὁποῖο μᾶς διδάσκει. Καί ὅπως λέει ὁ Γέροντας Σιλουανός, «ὅλα ὅσα μᾶς δίδαξε ὁποτεδήποτε ἡ χάρη πρέπει νά τά ἐκτελοῦμε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μας»⁶ .

Νά ἐξομολογηθεῖ

«Ὅταν κάποιος παρεκκλίνει ἀπό τήν ὀρθή ὁδό καί ὑποπέσει σέ πλάνη, τότε πρό πάντων εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξομολογηθεῖ εἰλικρινά ἐνώπιον πνευματικοῦ. Δυνάμει τῆς καθαρᾶς ἐξομολογήσεως ἡ ἐνέργεια τῆς πλάνης ὁπωσδήποτε θά ἐξασθενήσει, μετά κάποιο δέ καιρό θά ἐπέλθει καί ἡ πλήρης διόρθωση»⁷ . Γι' αὐτό προσευχοῦμαστε κάθε ἡμέρα καί ἀρκετές φορές τήν ἡμέρα: «Καταξίωσον, Κύριε, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς».

1. Τό παρόν ἄρθρο στηρίζεται σέ ὁμιλία τοῦ Ὁσίου πού δημοσιεύεται στό βιβλίο: Οἰκοδομώντας τόν Ναό τοῦ Θεοῦ μέσα μας, ἔκδοση Ἱερᾶς Μονῆς Ἑσσεξ Ἀγγλίας, τόμ. Β', 2013, κεφ. 47. Ἡ πλάνη, σελ. 76-87.

2. Ἐνθ. ἄνωτ., σελ. 141.

3. Ἐνθ. ἄνωτ., σελ. 143.

4. Ἐνθ. ἄνωτ., σελ. 304.

5. Ψαλμ. 142, 10 καί 8.

6. Βλ. Ὁ Ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 300.

7. Οἰκοδομώντας τόν Ναό τοῦ Θεοῦ μέσα μας, τόμ. Β', ἔνθ. ἄνωτ., σελ. 83.

Πηγή: impantokratoros.gr